TRENDS IN KUNST EN CULTUUR Boekman VERKENNINGEN #51 November 2026

Fair pay voor pop

De inkomenspositie van popmuzikanten

BOEKMAN

www.boekman.nl GRATIS

Jack van der Leden en André Nuchelmans

Begin dit jaar werd het Fair Pop Fonds opgericht in het kader van fair practice. Het doel is om gages voor popartiesten aan te vullen tot fair pay. In 2027 komt de Raad voor Cultuur met een advies over hoe de popsector artistiek en economisch toekomstbestendig kan worden gemaakt. Hierin staat een eerlijke vergoeding centraal. Hoe staat het met de inkomsten van popmuzikanten in Nederland en wat waren de belangrijkste ontwikkelingen in de afgelopen decennia? Deze *Verkenning* inventariseert relevante onderzoeksrapporten, beleidsstukken en andere publicaties, aanwezig in de Kennisbank van de Boekmanstichting.

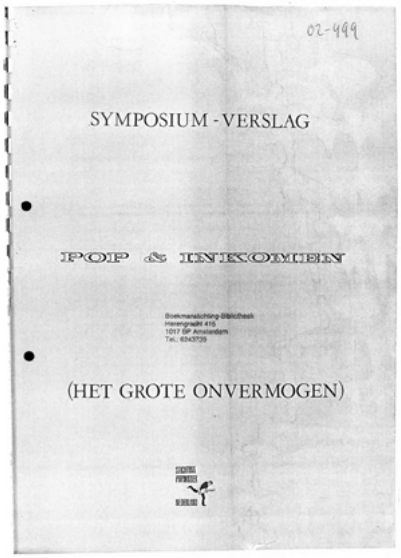
'Nou, dan liet ik ze zien wat er betaald moest worden aan de afbetaling van de installatie, en wat er af ging aan bus- en reiskosten. Zo konden ze zien dat we er niets aan overhielden, er zelfs tekort aan kwamen. Maar toen was het weer van "dan moet je maar geen installatie kopen". Alsof we zonder installatie kunnen werken', aldus zanger, saxofonist en gitarist Nico Jansen, in 1977, over zijn aanvraag van een uitkering (*Muziekkrant OOR*). Jansen beschrijft in het artikel hoe hij periodes zonder optredens moet overbruggen met bijbaantjes en nauwelijks rond kan komen. Het leven van een Nederlandse popmuzikant ging ook in die tijd niet over rozen, zo wordt duidelijk.

Popmuziekbeleid

In hetzelfde jaar verscheen *Popoperatie '77*, een onderzoek naar de beroepspositie van Nederlandse popmusici. Basis vormde een peiling van Wim Verbei, journalist en een van de oprichters van *Muziekkrant OOR*, onder ongeveer 400 Nederlandse popmuzikanten over hoe zij hun werksituatie ervoeren. De publicatie, uitgebracht door *Muziekkrant OOR* en kunstenaarsorganisatie NVV, maakte voor het eerst duidelijk dat de economische positie van popmusici kwetsbaar is. De inkomsten zijn laag en bovendien onzeker. Hun beroepspositie is zwak en vraagt om structurele ondersteuning van de overheid en sterke belangenbehartiging. Daarvoor is degelijk onderzoek noodzakelijk, want betrouwbare cijfers zijn er op dat moment niet.

Gericht beleid, eenvoudige regelgeving en passende ondersteuning voor popmuzikanten ontbreken, terwijl de sector juist werkgelegenheid en economische groei kan opleveren. Dat werd bevestigd tijdens een symposium, georganiseerd door Stichting Popmuziek Nederland in samenwerking met de Boekmanstichting en Columbus BV op 7 oktober 1985, over de economische en maatschappelijke positie van de Nederlandse popmuziek, *Pop & inkomen (het grote onvermogen)*. Volgens de organisatoren ontbreekt een samenhangend overheidsbeleid dat de popsector ondersteunt en professionaliseert. Een van de maatregelen die wordt voorgesteld is het invoeren van een minimumgage voor popmuzikanten, afgeleid van het minimumloon. ↓

p. 1: Optreden van De Staat, 3 oktober 2026, Koninklijk Theater Carré, Amsterdam. Fotografie: Tijmen Berens

Mobach, H. (et al.) (1985) *Pop & inkomen (het grote onvermogen): symposiumverslag*

In 2002 verscheen bij de Boekmanstichting een chronologische beschrijving van het popmuziekbeleid van nationale, provinciale en gemeentelijke overheden in Nederland: *'Dit gebonk dient tot het laatste toe te worden bestreden': popmuziek en overheidsbeleid 1975-2001*. André Nuchelmans, een van de auteurs van deze *Verkenning*, gaat in op de ontwikkeling van het popmuziekbeleid op de verschillende overheidsniveaus. Popmuziek werd in de beginfase door de overheid vooral gezien als een 'overlastprobleem', maar werd vanaf de jaren negentig steeds meer onderdeel van het reguliere kunstbeleid, constateert hij. Deze ontwikkeling leverde institutionele erkenning op en richtte zich vooral op de culturele infrastructuur, denk aan oefenruimtes, podia en ondersteuning van organisaties, maar niet direct op de verbetering van de inkomenspositie van popmusici.

Nuchelmans, A. (2002) *'Dit gebonk dient tot het laatste toe te worden bestreden': popmuziek en overheidsbeleid 1975-2001*

Het Podiumplan

Indirect werd er met overheidsgeld wel een bijdrage geleverd aan betere inkomsten voor Nederlandse popmuzikanten. In 1984 ging op initiatief van de toenmalige Stichting Popmuziek Nederland (SPN) het Podiumplan, een experimentele subsidieregeling voor popconcerten, van start. Bij programmering van Nederlandse popmuziek konden poppodia een aanvullende subsidie aanvragen, waardoor de optredende band of artiest een redelijke gage betaald kon worden. Na een proefperiode van twee jaar en een positief advies van de Raad voor de Kunst werd de regeling omgezet in een structurele voorziening.

Sindsdien heeft het Podiumplan zich verfijnd, schrijven Rento Zoutman en Pepijn van Amersfoort van onderzoeksbureau DSP-groep in een evaluatie in 2003: *There's music in money*. De DSP-onderzoekers onderzochten in opdracht van het Nationaal Pop Instituut (NPI)[1] en de Vereniging Nederlandse Poppodia (VNP)[2] wat het effect is van het Podiumplan op de programmering, het publiek en de exploitatie van poppodia en op de beroepsuitoefening en inkomsten van popmuzikanten. De reikwijdte van het Podiumplan is vanaf 2001, dankzij een verhoging van de subsidie, uitgebreid met meer en grotere podia en festivals. De naam veranderde daarna in Nederlands Popmuziekplan (NPP).[3]

Reden voor de evaluatie waren de plannen van de Rijksoverheid om de subsidieregeling onder te brengen in een nieuw fonds, het Fonds voor Podium Programmering en Marketing (FPPM), zo is in de evaluatie te lezen. De intentie van het Rijk en FPPM was om de regeling in 2005 te beëindigen en door een nieuwe subsidieregeling te vervangen. Deze nieuwe regeling was gericht op grootschaliger projecten voor bijzondere of vernieuwende programmering in plaats van de (kleinschaliger) compensatie voor het boeken van artiesten door podia waarin het NPP voorzag.

↓

Conclusies zijn onder andere dat bij het verdwijnen van het NPP het aanbod zal verschralen, Nederlandse artiesten minder vaak zullen optreden en gages lager uitvallen. Ook de Nederlandse Toonkunstenaarsbond sprak zich uit voor handhaving van het NPP, invoering van een minimum gagenorm voor popmusici en voor het onderbrengen van de uitvoering bij het FPPM (Lees rakenDra Smit in *Muziekwereld* (2003)).

Uiteindelijk wordt het NPP bij het FPPM ondergebracht.[4] Na opheffing van het FPPM in 2009 ging de regeling tot 2011 onder dezelfde naam naar het toenmalige Nederlands Fonds voor de Podiumkunsten, tegenwoordig Fonds Podiumkunsten.[5] Daarna bood het Nederlands Fonds voor Podiumkunsten nog wel regelingen aan waar ook popmuzikanten een beroep op konden doen, maar de aanvraagprocedures bleken in de praktijk voor de meeste muzikanten een te hoge drempel en de regelingen sloten niet altijd goed aan op de beroepspraktijk van muzikanten. Lees ook 'Wie slaat de brug tussen de popsector en subsidieverstrekkers?', door Lisa van Woersem in *Boekman* 28 (2016).

Naast de overheidsfondsen bieden ook particuliere cultuurfondsen financiële regelingen ter ondersteuning van muzikanten. Een voorbeeld is het Cultuurfonds dat met het Pop Stipendium investeert in poptalent. De prijs is bedoeld voor een popartiest of band om zich verder te ontwikkelen.

Kassabonnen van popbands die werk in eigen beheer uitgeven tonen een weinig florissant beeld

Grote ongelijkheid

Over verdiensten in de popmuziek verscheen in 2003 *Money money money*, van Pim van Esch, Stichting Kunst & Cultuur Overijssel (KCO) en Stichting Kunst en Cultuur Gelderland (KCG), thans Cultuur Oost. Wat verdien je aan een hit, maakt een internationale carrière je rijk, moet je de studio in of niet, wat komt er kijken bij de administratie, hoe lucratief is spelen op straat? Kassabonnen van popbands die werk in eigen beheer uitgeven tonen een weinig florissant beeld. 'Bands zijn een ongelukkige vorm van geld verdienen', vertelt belastingadviseur Albert Bouma die vaak voor artiesten werkt. 'Van inkomsten uit optredens moet je het niet hebben.' Het draait om verkoop van cd's en auteursrecht. 'Of maak een zomerhit', is zijn advies.

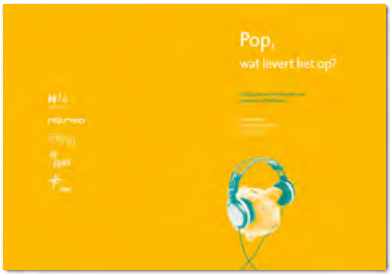
Steun voor de popsector vanuit de overheid kreeg in 2005 een boost dankzij het pleidooi van de SP voor een substantiële verhoging van de overheidssteun aan de Nederlandse popindustrie. Er zou een fonds moeten worden opgericht voor het produceren en promoten van popmuziek van Nederlandse bodem en de gemeenten moeten meer lokaal popbeleid ontwikkelen. Ook de inkomenspositie van artiesten wordt benoemd, maar 'is een hoofdstuk apart', en wordt niet uitgewerkt. Lees *Initiatiefnota oorstrelend en hartveroverend: kwaliteit en diversiteit in de Nederlandse popmuziek*.

Gerkens, A. (2005) *Initiatiefnota oorstrelend en hartveroverend: kwaliteit en diversiteit in de Nederlandse popmuziek*

Aandacht voor de inkomenspositie blijft uit. Nemen we popmuziek wel serieus, vraagt musicus Erwin Angad-Gaur zich af in *NRC* (2006). In vergelijking met andere kunstvormen is de inkomenspositie van popmuzikanten belabberd, stelt hij vast. Ook in *Muziekwereld* (2005) constateert hij dat er weinig aandacht is voor de inkomenspositie van popmuzikanten, terwijl er een grote ongelijkheid is met vrijwel alle andere kunstvormen.

De popsector is weliswaar bezig met een professionele inhaalslag ten opzichte van andere muziekgenres, maar deze ontwikkeling vertaalt zich niet in een verbetering van de inkomenspositie van musici. Dat is de uitkomst van IVA Beleidsonderzoek en advies (IJdens et al. 2009) over de inkomenspositie van Nederlandse professionele popmuzikanten: *Pop, wat levert het op?* in opdracht van Ntb, SENA Performers, NORMA en FNV Kiem. Zeven jaar later wordt dit onderzoek opnieuw uitgevoerd door Saskia von der Fuhr (2016). Deze tweede editie brengt de gevolgen van de economische crisis en de cultuurbezuinigingen voor het inkomen van popmusici in kaart. Bijna 800 professionele popmusici, die zijn aangesloten bij muzikantenbond Ntb en/of rechtenorganisatie SENA, namen deel aan het onderzoek. Ruim de helft van de Nederlandse professionele popmusici verdiende in het jaar 2014 9.000 euro bruto aan muziek of minder, terwijl het aantal gewerkte uren per week met 11 procent toenam. 60 procent van het totale jaarinkomen wordt verdiend met muziek, aldus de onderzoekers, dus het overgrote deel van de musici kan er niet van rondkomen en is vaak afhankelijk van inkomsten uit ander werk of van inkomsten van de partner. Optreden is de meest genoemde activiteit in de muziek, hiermee wordt bijna de helft van het muziekinkomen gegenereerd. Ook geven veel musici les, met name jongere popmusici die nog vrijwel geen inkomsten uit rechten/royalties hebben. Een kleine groep musici verdient met 43.000 euro bruto per jaar duidelijk meer dan de anderen. Bij deze groep komen inkomsten relatief vaker uit royalties dan uit optredens.

IJdens, T., S. Fuhr en J. de Rooij (2009) *Pop, wat levert het op? Onderzoek naar de inkomsten van popmusici in Nederland: samenvattend rapport*

Fuhr, S. von der (2016) *Pop, wat levert het op? Onderzoek naar de inkomsten van popmusici in Nederland*

Van alle bij BumaStemra aangesloten componisten en tekstschrijvers, is in 2024 16 procent vrouw. Dat blijkt uit onderzoek van BumaStemra die de exploitatie- en muziekauteursrechten van componisten, tekstschrijvers en uitgevers beschermt en de vergoeding voor het gebruik van muziek regelt. Deze vrouwen ontvangen gemiddeld drie keer minder inkomen uit hun muziekauteursrecht. Lees verder in *Rise up: een vergelijkend onderzoek naar de ondervertegenwoordiging en ervaringen van vrouwelijke muziekmakers in Nederland* (Boeijenga 2025).

De Popcoalitie

In 2016 honoreert het Fonds Podiumkunsten twee meerjarenaanvragen van popbands: De Staat en De Kift.[6] In een interview voor *Boekman Extra* 16 (2019) met Arjo Klingens, manager van De Staat, vertelt zij over de aanvraag en de consequenties die dit voor de band heeft. De toekenning van de subsidie voor vier jaar aan De Staat zorgt er volgens haar niet alleen voor dat er veel meer rust is binnen de band, er hoeft bovendien niet bij elk idee bedacht te worden hoe het gefinancierd zal worden. ‘Popmuzikanten moeten een redelijke vergoeding krijgen voor wat ze doen. Van een vergoeding van 100 tot 150 euro voor een voorprogramma houd je na aftrek van je onkosten niets over. Door een band een redelijke vergoeding te geven, maak je het ook mogelijk dat ze in zichzelf kunnen investeren’, aldus Klingens.

Popcoalitie (2017) *De top 10 van de popcoalitie*

Klingens was van 2017 tot 2020 ook voorzitter van de Popcoalitie, een sectorbreed samenwerkingsverband van organisaties uit alle geledingen in de pop- en dancemuzieksector. In 2017 publiceerde die *De top 10 van de Popcoalitie*, een prioriteitenlijst van investeringen die noodzakelijk zijn om de positie van de Nederlandse popmuziek te behouden en de kansen die de internationale markt biedt te benutten. De door de Sociaal-Economische Raad en de Raad voor Cultuur geconstateerde zwakke positie van mensen op de arbeidsmarkt in de culturele en creatieve sector, geldt ook voor de popmuziek, aldus de Popcoalitie. Ze pleit onder andere voor een betere inkomenspositie van muzikanten, bijvoorbeeld door podia en festivals de financiële armkracht te geven om muzikanten redelijk te kunnen betalen. Daarnaast is ze voorstander van een vangnetregeling voor startende makers en subsidieregelingen die beter aansluiten op de poppraktijk. Verder wordt opgeroepen tot een fair practice-label voor eerlijke arbeidsomstandigheden en inkomenspositie in de popsector.

In opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) verrichtte Dialogic, een onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau, in 2020 onderzoek naar de stand van zaken in de Nederlandse popsector, vanuit het perspectief van de maker, in het bijzonder uitvoerende muzikanten. Wat betreft de positie van freelance popmusici schetst het onderzoek een aantal relevante ontwikkelingen, zoals de gevolgen van streamingdiensten voor verdienmodellen en de opmars en het belang van sociale media en digitale platforms. Platforms als TikTok en Instagram, worden in de toekomst steeds belangrijker voor muzikanten, is de voorspelling, maar het onderhouden van een digitaal netwerk kost tijd en energie.[7] Ook dit onderzoek bevestigt de zwakke inkomenspositie van makers in de popmuziek, bijvoorbeeld door de lage gages die worden betaald voor liveoptredens. Een andere mogelijke oorzaak is dat makers relatief veel moeten afdragen aan andere partijen in de popsector zoals platenmaatschappijen. Makers hebben minder zakelijke kennis dan deze partijen, waardoor er contracten worden afgesloten die niet altijd in het voordeel zijn van een maker, stellen de onderzoekers vast. Ze onderscheiden vijf inkomstenbronnen voor makers: royalty's uit de verkoop of streaming van muziekopnames, gages voor liveoptredens in het binnen- en buitenland, exploitatie van muziekrechten, merchandise en partnerschappen, en tot slot subsidies, publiek en privaat, bijvoorbeeld in het kader van talentontwikkeling.

Een van de knelpunten betreft de subsidiesystematiek, die onvoldoende aansluit op de praktijk. Makers zijn niet altijd bekend met de beschikbaarheid van subsidieregelingen en hebben weinig ervaring met het schrijven van een aanvraag. Een ander knelpunt is het gebrek

Een van de knelpunten betreft de subsidiesystematiek, die onvoldoende aansluit op de praktijk

aan kleine podia, denk aan cafés en buurthuizen, die vooral van belang zijn voor beginnende makers. Daarnaast ontbreekt het nog steeds aan actuele kwantitatieve en kwalitatieve kennis over de popsector, aldus de onderzoekers, met name over de inkomenspositie van makers.

Een van de aanbevelingen is daarom een overzicht te maken van de omvang van de verschillende financieringsstromen in de popsector. De auteurs doen in dit onderzoek een eerste aanzet maar die is niet toereikend, omdat representatieve data voor de Nederlandse popsector ontbreken. Zo is er wel informatie over de auteursrechten van de gehele Nederlandse muzieksector beschikbaar, maar niet specifiek over de Nederlandse popsector. Verder pleiten de onderzoekers voor een update van het onderzoek naar de inkomenspositie van makers in de popmuziek uit 2015, zeker gezien de impact van COVID-19.

Platform ACCT

In haar beleidsreactie (2020) op het rapport gaat toenmalig minister van OCW Ingrid van Engelshoven in op een paar van de knelpunten uit het rapport, zoals de structureel zwakke inkomenspositie van popmuzikanten/makers en de gebrekkige aansluiting van de subsidiesystematiek op de Nederlandse popsector. De inkomenspositie van makers in de popmuziek hangt samen met een 'gezonde culturele arbeidsmarkt' waarvan de verantwoordelijkheid wat haar betreft bij de sector ligt. Ze steunt Platform Arbeidsmarktagenda Culturele en Creatieve Toekomst (Platform ACCT), de netwerkorganisatie die zich inzet voor een betere arbeidsmarktpositie van werkenden in de culturele en creatieve sector, in de verdere uitvoering van de Arbeidsmarktagenda van de culturele en creatieve sector. Ook maakt ze toepassing van de Fair Practice Code een subsidievoorwaarde.

Samen met andere organisaties stimuleert de minister carrière-ontwikkeling. Bijvoorbeeld via de Upstream: Music-regeling, een subsidieregeling die is ondergebracht bij het Fonds Podiumkunsten, medegefinancierd door SENA, voor popmusici in de 'midcareer'-fase, bedoeld ter investering in hun verdere ontwikkeling (zie 'Popsubsidiefonds werpt vruchten af' van Jimmy Tigges in *Muziekwereld* (2020)). Ook riep ze samen met Platform ACCT onder andere het programma Permanente Professionele Ontwikkeling (Werktuig PPO) in het leven, een subsidieregeling die werkenden en zzp'ers in de creatieve en culturele sector ondersteuning biedt bij het financieren van opleidingen, cursussen en trainingen.

Platform ACCT zet in 2020 een eerste stap bij de ontwikkeling van een betere arbeidsmarkt in de culturele sector met een opdracht aan HTH-Research om, na eerdere onderzoeken, de totstandkoming van tariefafspraken voor freelance musici (pop en klassieke muziek) als onderdeel van de arbeidsmarktagenda in de culturele en creatieve sector te onderzoeken. Musici treden gemiddeld 80 keer per jaar op, blijkt uit het onderzoek. Per optreden/concert krijgen ze gemiddeld een gage van 276 euro. De helft van de musici krijgt niet meer dan 200 euro en geen vergoeding voor repetitie-, studie- of reistijd. Kortom, de financiële kwetsbaarheid is groot. De musici verdienden in 2019 gemiddeld 16.150 euro voor optredens, maar de helft niet meer dan 11.000 euro. Musici willen eerlijkere en hogere tarieven en zien het liefst een minimumkader dan wel een richtsnoer waarover kan worden onderhandeld. Een jaar later kwamen onderzoekers Henk Vinken en Lisa Wolters mede op basis van dit onderzoek in maart 2021 met vervolgstappen in het rapport *Betere arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden in de culturele en creatieve sector: een voorstel voor vervolgstappen 2021-2024*. Een van de te nemen stappen is de oprichting van een solidariteitsfonds voor musici gericht op fair pay.

Popnota Peter Kwint

Tegelijkertijd verscheen de popnota *Naar vore! Plannen voor een gezonde popsector* (2021) van SP-Kamerlid Peter Kwint waarmee de partij wil bereiken dat het netwerk van muziekscholen, jeugdcentra, kleine popzalen, grote podia en festivals in zijn geheel wordt beschermd, net als de inkomenspositie van muzikanten. Door digitalisering en de opkomst van streamingdiensten is het inkomen van muzikanten en componisten in de afgelopen twintig jaar radicaal van samenstelling veranderd, legt Kwint uit in de nota. Liveoptredens zijn een steeds groter onderdeel geworden van de ↓

inkomsten, maar die compenseren de terugval in andere inkomstenbronnen, zoals de verkoop van geluidsdragers, niet volledig. De SP pleit daarom voor een uitkeringsregeling die het mogelijk maakt voor muzikanten om te investeren in hun muziekpraktijk, voordat ze in de fase komen waarin ze er geld mee kunnen verdienen, zoals in het verleden de WIK en diens opvolger WWIK. Lees hierbij ook de interviews met Peter Kwint van Anita Verheggen in tijdschrift *Muziekwereld* en van Saul van Stapele in *NRC*.

Steun aan de popnota zal zowel het toekomstperspectief als het potentieel van popmuziek versterken, betoogt Frank Kimenai in *de Volkskrant*. Ook de VNPF, BAM! Popauteurs, Nederlandse Toonkunstenaarsbond, Kunstenbond, SENA en de VCTN spraken hun steun uit in brieven aan de Tweede Kamer vanwege het overleg over de nota op 28 juni 2021.

Nationaal Podiumplan

Vanaf juni 2021 ging het Nationaal Podiumplan (NPP) van start als subsidieregeling. De regeling is ontwikkeld door Kunstenbondvakgroep Muziek/Ntb in samenwerking met SENA, BUMA Cultuur en het Norma Fonds en is ondergebracht bij de Stichting Nationaal Podiumplan. Het nieuwe NPP is vooral bedoeld voor kleinere podia in het informele circuit en komt daarmee tegemoet aan een van de knelpunten uit het Dialogic-onderzoek. Aanvankelijk was de regeling gericht op de genres world en jazz. Vanaf september 2021 konden ook popmuzikanten en organisatoren van popconcerten zich aanmelden. Deelname aan de regeling is laagdrempelig, de voornaamste eis is dat financiële ondersteuning wordt aangewend voor een eerlijke vergoeding voor de mensen op het podium (zie het VNPF-nieuwsbericht Nationaal Podium Plan open voor popmuziek).

Het NPP kan de vergoeding voor een concert van de musicus aanvullen tot de fair pay-norm, als een podium zelf minimaal de helft van deze gagenorm als bedrag voor het concert inlegt. In tegenstelling tot de voorgangers Podiumplan en Nederlands Popmuziek Plan is het niet het podium dat de subsidie aanvraagt, maar de optredend musicus of bandleider. Die krijgt het na toekenning direct op diens bankrekening gestort, zo is te lezen op de website van het NPP.

Ketentafel Popmusici

In november van datzelfde jaar startte Platform ACCT het driejarige stimuleringsprogramma ‘Verbetering Arbeidsvoorwaarden en Collectieve Afspraken’ om te komen tot betere arbeidsvoorwaarden binnen verschillende disciplines in de culturele en creatieve sector. Het programma, later omgedoopt tot fair-PACCT, wordt tot en met 2028 gefinancierd door het ministerie van OCW, tevens opdrachtgever. Doel is het bevorderen van fair pay door middel van concrete richtlijnen en middelen die helpen om het in de praktijk te brengen, volgens de Fair Practice Code.

Aan zogenoemde Ketentafels, of gesprekstafels, komen werkenden en werk- en opdrachtgevers, bemiddelaars en vakopleidingen uit vijftien deelsectoren, waaronder popmuziek, bijeen.[8] Samen onderzoeken ze welke stappen nodig zijn om dichter bij fair pay te komen. Lees meer over het ontstaan, doelen en werkwijze op fairpacct.nl en in *Fairpacct ketentafels van platform ACCT: notitie procedure/protocol*. De publicatie *Freelance popmusici: startdossier Ketentafel* (2022) van Platform ACCT laat zien welke onderzoeken er tot dan toe zijn verricht naar de arbeidsvoorwaarden van freelance muzikanten, zoals de honorering.

Het Fair Pop Fonds heeft als doel gages van popartiesten aan te vullen tot fair pay-niveau en richt zich in eerste instantie op acts in de ‘developing’-fase

De ketentafel Popmusici had de primeur. Het doel was het ontwikkelen van instrumenten om fair pay in het livecircuit te realiseren. Een belangrijke mijlpaal was de Fair Pop Pilot, uitgevoerd van september tot en met november 2024 bij acht poppodia.[9] Dat schrijft Sjoerd Feitsma, directeur van Platform ACCT, in *Boekman* 148 (2026) over de ondernemende kunstenaar. De pilot werd gefinancierd door Fonds Podiumkunsten, Fonds21, Cultuurfonds en VSBfonds. Artiesten kregen tijdens de pilotperiode bij de deelnemende podia meer uitbetaald, tot de fair pay-norm, gebaseerd op de Rekentool Popmusici. Deze tool, aan de ketentafel ontwikkeld in samenwerking met Adviesbureau Berenschot, maakt het mogelijk om aan de hand van bepaalde criteria, zoals carrièrefase en inzet, passende gages te bepalen. De gehanteerde cijfers zijn gebaseerd op vastgestelde normen rondom minimumloon, modaal loon en de bijstand.

Ook deed Berenschot onderzoek naar de inkomsten en urenbesteding van popmuzikanten. Hierin werd een vergelijking gemaakt tussen een fair pay-beloning, een beloning op het sociaal minimum en de praktijk. Conclusie: de daadwerkelijke inkomsten van popmuzikanten met een redelijke staat van dienst uit liveoptredens zijn maar één derde van het sociaal minimum en maar één vierde van fair pay-beloning (zie *De kloof tussen inzet en inkomsten van popmuzikanten* (2023)).

De resultaten van bovengenoemde pilot waren positief en constructief, aldus Feitsma. Een meerderheid van de deelnemers aan de pilot vond dat fair pay op liveoptredens voor alle Nederlandse acts op podia structureel moet worden ingevoerd. Faire betaling zorgde voor meer rust in de aanloop naar optredens (voorbereidingstijd) en maakte aanscherpingen van de rekentool mogelijk. De pilot bracht ook aan het licht dat meerjarige financiering om fair pay mogelijk te maken ontbreekt. Lees verder in het evaluatierapport van de pilot *Fair pop pilot: op weg naar fair pay voor liveoptredens* uit 2025. In dat jaar verscheen in opdracht van Platform ACCT tevens een nulmeting naar onder andere inkomenszekerheid van werkenden en werkverstrekkers in de culturele sector, met aandacht voor popmusici. De inkomenspositie en financiële situatie van zzp'ers in de culturele en creatieve sector is in sommige opzichten meer precair dan die van zzp'ers elders.

In antwoord daarop werd in het voorjaar van 2026 op initiatief van de ketentafel Popmusici en met steun van onder meer het Fonds Podiumkunsten het Fair Pop Fonds gelanceerd. Voor een periode van vier jaar is ruim 2 miljoen euro beschikbaar, schrijft Feitsma in *Boekman*. Het Fair Pop Fonds heeft als doel gages van popartiesten aan te vullen tot fair pay-niveau en richt zich in eerste instantie op acts in de 'developing'-fase. Fair pay moet de standaard worden in de popsector, aldus Feitsma.

Voor een artikel in tijdschrift *Muziekwereld* in 2025 ('Fair paid pop: speciaal fonds in de maak') interviewde Jimmy Tigges deelnemers aan de ketentafel Jolanda Beyer en Pien Feith over de aanpak van de ketentafel voor popmuziek, het onderzoek door Berenschot, de Fair Pop Pilot en het fair pay-fonds (toen nog in oprichting). In een aflevering het jaar daarvoor gingen Hannah Lindo en Karin Boelhouwer in het artikel 'Fair pay, hoe staat het ermee?' algemener in op de betekenis van fair practice en fair pay in de muziekpraktijk en hoe dat naar beleid te vertalen. Aandachtspunten waren de verwerking en financiering van fair pay in de Fair Pop Pilot, de Rekentool Popmusici, de beleefde impact van fair pay op popmusici, managers/boekingsagenten en programmeurs, en bijdragen aan een stevige kennisbasis voor de mogelijke structurele implementatie en financiering van fair pay in de popsector.

De ketentafel Popmusici toont met dit fonds aan dat samenwerking tussen podia, boekers, managers, (rijks)fondsen, sociale partners en artiesten kan leiden tot concrete verbeteringen. Feitsma: 'Deze samenwerking is een goed voorbeeld voor andere deelsectoren'. ↓

Vinkenburg, B. en S. Clemens (2023)
De kloof tussen inzet en inkomsten van popmuzikanten

Wijngaarden, Y. (et al.); Erasmus Universiteit Rotterdam (2026) *BAM! Artiestenmonitor 2025*

Toekomst

Dankzij digitalisering wordt muziek anders geproduceerd, verspreid en geconsumeerd. Dat heeft grote gevolgen gehad voor onder andere het verdienmodel van popmusici. Ook recent onderzoek onderschrijft de voortdurende kwetsbare inkomenssituatie van popmusici. De Nederlandse popmuzieksector is vitaal, creatief en divers, maar voor veel muzikanten gaat die creativiteit gepaard met grote onzekerheid. Dat blijkt uit *BAM! Artiestenmonitor 2025*, uitgevoerd door Rotterdam Popular Music Studies (Erasmus Universiteit Rotterdam) in samenwerking met BAM! Popauteurs, die eerder dit jaar verscheen. De bedoeling is dat deze monitor jaarlijks wordt herhaald.

Bijna de helft van de popmusici behaalt een geschat jaarlijks netto-inkomen van 5.000 euro uit muziekgerelateerde activiteiten. Slechts een klein deel van de beroepsgroep komt netto boven 50.000 euro per jaar, slechts 1,4 procent verdient 100.000 euro of meer. Momenteel onderzoekt de Raad voor Cultuur hoe de popsector artistiek en economisch toekomstbestendig kan worden gemaakt. Een eerlijke vergoeding staat in het advies centraal. De adviescommissie gaat in gesprek met vertegenwoordigers uit de gehele popsector, waaronder artiesten, podia, festivals, concertorganisatoren, managers, belangenorganisaties en talentontwikkelingsinstellingen. Het advies zal naar verwachting begin 2027 worden aangeboden aan minister Letschert van OCW. •

De links naar bronnen in deze *Verkenning* gaan veelal naar de Kennisbank van de Boekmanstichting. Digitale documenten zijn online te raadplegen mits auteursrechtvrij. Boeken en tijdschriften kunnen op afspraak in de bibliotheek worden geraadpleegd. Boeken zijn bovendien te leen. Stuur ons bij vragen een mail.

Bronnen

Angad-Gaur, E. (2005) 'Moeten wij popmusici serieus nemen?'. In: *Muziekwereld*, jg. 86, nr. 4, 12.

Angad-Gaur, E. (2006) 'Neem beloning popmusici serieus'. In: *Knipsel.krant*, jrg. 11, nr. 1, 1206.

Been, W., Y. Wijngaarden en E. Loots (2024) 'Welcome to the inner circle? Earnings and inequality in the creative industries'. In: *Cultural Trends*, jrg. 33, nr. 3, 255–272.

Berger, J. en J. Nijhuis (2025) *Nulmeting Platform ACCT 2025-28: samenvatting van de uitkomsten*. Den Haag: CAOP.

Berkers, P., F. Kimenai en T. Calkins (2025) *Fair pop pilot: op weg naar fair pay voor liveoptredens*. Amsterdam: Platform ACCT.

Boeijenga, Y. (2025) *Rise up: een vergelijkend onderzoek naar de ondervertegenwoordiging en ervaringen van vrouwelijke muziekmakers in Nederland*. S.l.: Buma / Stemra.

Engelshoven, I.K. van (2020) *Beleidsreactie op rapport Stand van zaken in de Nederlandse popsector* [d.d. 18 december 2020]. Tweede Kamer 32820, nr. 404.

Esch, P. van (red.) (2003) 'Money, money money'. Speciaal nummer van *Backline*, jrg. 12, nr. 22.

Essink, A. (et al.) (red.) (2026) *Boekman 148: de ondernemende kunstenaar*. Amsterdam: Boekmanstichting.

Everts, R., E. Hitters en P. Berkers (2022) 'The working life of musicians: mapping the work activities and values of early-career pop musicians in the Dutch music industry'. In: *Creative Industries Journal*, jrg. 15, nr. 1, 97-117.

Feitsma, S. (2026) 'Werken aan een gezonde beroepspraktijk: ondernemerschap in breder perspectief'. In: *Boekman*, jrg. 137, nr. 148, 12-17.

Fuhr, S. von der (2016) *Pop, wat levert het op? Onderzoek naar de inkomsten van popmusici in Nederland*. Tilburg: Cubiss.

Gerkens, A. (2005) *Initiatiefnota oorstrelend en hartveroverend: kwaliteit en diversiteit in de Nederlandse popmuziek*. Amsterdam: SP.

Hadziarapovic, N. , M. van Steenbergen en P. Ravesteijn (2024) 'A value sensitive design approach to equitable remuneration of the Dutch music copyright system in the digital age'. In: *37th Bled eConference: resilience through digital innovation: enabling the twin transition*, 775-782.

Hol, R.C. (2008) *Inventaris van het archief van de Stichting Popmuziek Nederland /Nationaal Popinstituut (1974) 1975 2007 (2008)*. Den Haag: Nationaal Archief.
IJdens, T., S. Fuhr en J. de Rooij (2009) *Pop, wat levert het op? Onderzoek naar de inkomsten van popmusici in Nederland: samenvattend rapport*. Tilburg: IVA Beleidsonderzoek en advies.
Jansen, N. (1977) 'Pop als werk'. In: *Muziekkrant Oor*, jrg. 7, nr. 19.
Kimenai, F. (2021) 'Investeer in de ontwikkeling van ambitieuze en getalenteerde popmuzikanten'. In: *de Volkskrant*, 24 juni.
Kwint, P. (2021) *Initiatiefnota van het lid Kwint over "Naar vore! Plannen voor een gezonde popsector"*. Tweede Kamer 35813, nr. 2.
Lindo, H. en K. Boelhouwer (2024) 'Fair pay, hoe staat het ermee?'. In: *Muziekwereld*, jrg. 105, nr. 1, 18-19.
Mobach, H. (et al.) (1985) *Pop & inkomen (het grote onvermogen): symposiumverslag*. Amsterdam: Stichting Popmuziek Nederland, Boekmanstichting en Columbus BV.
Nuchelmans, A. (2002) *'Dit gebonk dient tot het laatste toe te worden bestreden': popmuziek en overheidsbeleid 1975-2001*. Amsterdam: Boekmanstudies.
Nuchelmans, A. (2019)' "Subsidie om een significante stap te maken": interview met Arjo Klingens, eigenaar van LaLaLa Management'. In: *Boekman Extra*, nr. 16, 6-8.
Popcoalitie (2017) *De top 10 van de Popcoalitie*. Amsterdam: Popcoalitie.
Rhee, N. van de en L. Jongmans (2022) *Freelance popmusici: startdossier Ketentafel*. Amsterdam: Platform ACCT.
SER en Raad voor Cultuur (2016) *Verkenning arbeidsmarkt culturele sector*. Den Haag: Sociaal-Economische Raad en Raad voor Cultuur.
SER en Raad voor Cultuur (2017) *Passie gewaardeerd: versterking van de arbeidsmarkt in de culturele en creatieve sector*. Den Haag: Sociaal-Economische Raad en Raad voor Cultuur.
Smit, R. (2003) 'NTB voor handhaving Nederlands Popmuziek Plan en invoering minimum gagenorm voor popmusici'. In: *Muziekwereld*, jrg. 84, nr. 3, 5.
Stapele, S. van (2021) '"Anders dan Den Haag denkt, heeft popsector steun nodig": interview Peter Kwint, Tweede Kamerlid (SP)'. In: *NRC*, 25 juni.
Tigges, J. (2020) 'Popsubsidiefonds werpt vruchten af'. In: *Muziekwereld*, jrg. 101, nr. 3, 12-14.
Tigges, J. (2025) 'Fair paid pop: speciaal fonds in de maak'. In: *Muziekwereld*, jrg. 106, nr. 4, 6-12.
Vandenberg, F. en C. Dalla Chiesa (2026) 'Gigging in the gig economy: the labour of live music in a platformed circuit of commerce'. In: *Poetics*, jrg. 115/116, april/juni.
Veldman, J. (et al.) (2020) *Stand van zaken in de Nederlandse popsector*. Utrecht: Dialogic.
Verbei, W. (1978) *Popoperatie '77: pop als werk: het resultaat van een speurtocht naar het silhouet van de Nederlandse popmusicus*. Amsterdam: Muziekkrant OOR en Kunstenaarsorganisatie NVV.
Verheggen, A. (et al.) (2002) 'Boekingsspecial'. In: *Muziekwereld*, jrg. 83, nr. 3, 4-22.
Verheggen, A. (2021) '"Er zijn tientallen miljoenen geïnvesteerd in de popsector, maar dat is allemaal in beton gaan zitten": interview met SP-kamerlid Peter Kwint'. In: *Muziekwereld*, jrg. 102, nr. 1, 6-11.
Vinken, H. (2020) *Tariefafspraken voor freelance musici: resultaten van een onderzoekstraject*. Tilburg: HTH-Research.
Vinken, H. en L. Wolters (2021) *Betere arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden in de culturele en creatieve sector: een voorstel voor vervolgstappen 2021-2024*. Tilburg: HTH-Research.
Vinkenburg, B. en S. Clemens (2023) *De kloof tussen inzet en inkomsten van popmuzikanten*. Amsterdam: Platform ACCT en Berenschot.
Wijngaarden, Y. (et al.); Erasmus Universiteit Rotterdam (2026) *BAM! Artiestenmonitor 2025*. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam.
Woersem, L. van (2016) 'Wie slaat de brug tussen de popsector en subsidieverstrekkers?'. In: *Boekman*, jrg. 28, nr. 109, 34-37.
Zoutman, R. en P. van Amersfoort (2003) *There's music in money: evaluatie Nederlands popmuziek plan*. Amsterdam: DSP-groep.

Noten

1 In 1997 veranderde Stichting Popmuziek Nederland in Nationaal Pop Instituut.
2 De VNP is de belangenvereniging van Nederlandse poppodia, opgericht in 1996. Later konden ook festivals lid worden en ging VNP verder als Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals (VNPF).
3 Zie voor meer informatie over het Podiumplan en de doorontwikkeling tot het Nederlands Popmuziek Plan (NPP): Hol (2008).
4 Zie 'Nederlands Popmuziek Plan 2006–2008'. Op: wetten.overheid.nl/BWBR0019499/2006-05-25
5 Zie 'Deelregeling Nederlands Popmuziek Plan 2009–2010 van het Nederlands Fonds voor Podiumkunsten+'. Op: wetten.overheid.nl/BWBR0025156/2010-04-14/0/
6 De Kift diende eerder al een aanvraag voor 120.000 euro in voor de kunstenplanperiode 2001-2004, die gehonoreerd werd. Het ging om het ontwikkeling van een jeugdtheaterprogramma. In 1985 kreeg de popgroep Bots al 600.000 gulden (ca. 270.00 euro) voor het verwezenlijken van de rockopera *Ik, Jan Cremer*. Die opera komt er uiteindelijk niet omdat het project failliet gaat.
7 Ook interessant in dit kader is Vandenberg, F. (et al.) (2026). Vooral de conclusie over de wijze waarop betalingen aan muzikanten op een platform als Twitch worden geïnterpreteerd. Zie ook Hadziarapovic, N., M. van Steenbergen en P. Ravesteijn (2024) over billijke vergoedingen volgens het Nederlandse auteursrecht in het digitale tijdperk. En PlatforMuse over de impact van streaming en sociale media op musici.
8 De overige fairPACCT Ketentafels zijn er voor de sector/beroepsgroep: archeologie, beeldende kunst, cultuurmarketing en -communicatie, digitale cultuur, film/AV-productie, filmfestivals, fotografie, freelance klassieke musici, jazz, world en contemporary musici/componisten/arrangeurs, kunstprofessionals in cultuureducatie en amateurkunst, letterenorganisaties, podiumkunstenfestivals, technici evenementen, grootrecht en audioproducties/podcasts regisseurs/makers.
9 De acht deelnemende podia zijn Hedon (Zwolle), Doornroosje (Nijmegen), Neushoorn (Leeuwarden), Melkweg (Amsterdam), EKKO (Utrecht), Paard (Den Haag), Patronaat (Haarlem) en Effenaar (Eindhoven).

Jack van der Leden [l.] en **André Nuchelmans** [r.] zijn beide redacteur van *Boekman*

Colofon

Boekman Verkenningen is een onregelmatig verschijnende digitale uitgave van de Boekmanstichting.

De Boekmanstichting verzamelt en verspreidt kennis en informatie over kunst en cultuur in beleid en praktijk. Het werkterrein omvat het kunst- en cultuurbeleid van de overheden, particuliere financiering van kunst, de sociaal-economische en juridische aspecten van de kunsten en het kunstenaarsberoep, marketing en sponsoring, culturele organisaties en manifestaties, kunst in relatie tot (nieuwe) media, cultuurbehoud, kunsteducatie, amateurkunst en kunstvakonderwijs.

Zie ook www.boekman.nl

Redactie
Annabel Essink, Jan Jaap Knol en Britt Swartjes

Met dank aan Heidi Heinonen en Mieke Nooijen (Kennisbank) en aan Frank Kimenai voor zijn advies en commentaar

Productie
Jack van der Leden, André Nuchelmans

Redactieadres
Boekmanstichting,
t.a.v. redactie
Herengracht 415,
1017 BP Amsterdam,
telefoon 020 – 624 37 36,
e-mail
redactie@boekman.nl

Eindredactie
Loft 238 Tekst & Media, Paul Postema

Beeldredactie
Jack van der Leden, André Nuchelmans, Joseph Plateau

Vormgeving
Joseph Plateau, Amsterdam

Al het mogelijke is gedaan om rechthebbenden van beeld te achterhalen. Indien u meent over auteursrechten te beschikken van beeld in deze *Boekman Extra*, dan kunt u contact opnemen met de Boekmanstichting in Amsterdam.